

Ur Vifolka härads dombok

*Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén*

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

[1628 års dombok finns inte med i originaldomboken i Vadstena landsarkiv, utan är hämtad från renovationerna i Göta hovrätt helt och hållet]

Dombok

Uppå de förnämsta saker och ärender som
uppå den välborne mans vägnar
Erik Månssons till Tiällunda uppå hä-
radstingen i Vifolka härad
framställda ransakade
och avdömde
äro Anno,

1628

1628 den 3 mars hölls laga ting vid Ljunga övervarandes häradshövdingen ärlig och v.t man
Axell Hansson, den K. Hovrätts Assessor och v.t Peder Larsson arrendator

Nämnden

Knut i Målen

Anders i Torpa

Byrge i Clemetztorp

Lasse i Höke

Jöns i Möreby

Peer i Eekeberg

Lasse i Sörby

Niels i Stämna

Anders i Skoneberg

Niels i Wastorp

Joen i Fall

Jöns i Swås

Samma dag inlades i häradskistan domboken samt härads saköreslängd pro Anno 1627, och
correspondens till den K. hovrätten.

Samma dag tingsfördes Lasse Sonesson i Winnö [Vimne, Veta sn] för ett enfallt hor som han hade
bedrivit med sin legokona Ingeborg Andersdotter b.d, vilken deras synd de båda sidor godvilligen
bekände. Därför kunde de goda män i rätten icke fria bägges deras liv efter guds lag.

Hans Larsson en dräng tjänte förledna år hos Erik Joensson i Gottlösa, och emellertid rådde hans
legopiga Elin Andersdotter med barn. Och sedan rymde till sina släkt i Västergötland. Fälltes förty för
samma sin gärning till 40 mark.r efter det 3 Cap. Gifter.B. Böterna skall hans husbonde av drängens
egna böta.

Per Jönsson i Eekeberg fick dom att Per Nilsson i Mantorp skall betala honom 10 daler, som han
honom borgat hade, efter det 12 Cap. Köp.r.Bal.

Jöns Månsson i Nybble fäste förledna ting en triggemannaed för en rå ek som barkat var och torr vorden. Kom nu med dessa sina lagmän: Jöns Persson i Hyppinge och Per Olsson i Nybble, fullbordade lagen.

Erik i Nybble gick sin lag för samma ek med dessa efter.ne: Lasse Persson ibm, och Måns i Kårarp.

Ingevald i Nybble gick sin lag för samma ek med dessa: Tore i Griskulla och Per i Mantorp.

1628 21/5 var ting vid Ljunga uti arrendatorens v.t Peder Larssons närvaro

Nämnden

Knut i Målen

Lasse i Sorby

Anders i Torpa

Niels i Stemma

ut supra

Samma dag blev förjudet att någon här efter skall djärvas till att giva penningar för salpetersbruket utan persedlarna allena, för det missbruk skull, som därmed finnes.

Samma dag kom för rätten en borgare i Eksjö Håkan Björsson b.d, och klagade till en dräng Per Joensson b.d, tjänar i Storgården i Herrberga socken, för ett dråp han skulle hava begått på hans son Jöns b.d. Vilket ärende så förevisade att drängen Per och pojken Jöns 13 år gammal, hade med flere barn och unga folk lekt tillsammans på en backe vid stora gården i fjor Pingsdaga Lögerdag [Lördag], och vid de så lekte etfer en gammal och urminnes sedvänja stötte han pojken utför backen. Pojken stod upp och gick upp för backen igen, och sköt andra sina gelikar där utför. På annan dag Pingsdag, berättades pojken med Anders pojke i Backagården och var honom övermäktig, oansett Anders pojke större var. På tredje dag Pingstdag valkade pojken vadmal emot sin husbonde Jöns Olsson och drängen Per Joensson, och klagade sig intet. Fjärdedag Pingstdag klagade han om sitt knä att det värkte. på torsdagen och fredagen årde han på sin husbondes åker, och klagade sig mer och mer in till lördag afton. Lades sjuk ned och låg allt? intill Olsmässan och blev död. Emellertid medan han sjuk låg, kommo tre Eksjö-borgare N. Hans Månsson, Asmund Svensson och Daniel Andersson, och gäste hos hans husbonde före.ne Jöns i Storgården, och frågade var utav han sjuk låg, efter de kände honom. Så bekände han huru förb.e dräng hade stött honom nedför backen, och lade honom sin död till om han därav skulle bliva död, oansett han tillförende, då kyrkoherden var ditkallat att fråga honom härom, sade att han ville icke lägga honom döden till, ändock han det i förstone gjorde, förr än prästen begynte honom till sanningen högeligen förmana. Nu sedan denna sak så granneligen ransakat var [...] Spordes nämnden vad de härom döma ville, antingen de kunna värja före.ne Per Joesnson för dessa orsak skull att pojken icke strax hade för någon klagat sig, utan lekt med andra och brottats såsom och arbetat, så när 14 dagar förrän han nedlades, eller de kunno honom fuller för pojkens egen bekännelse skull som han gjorde för prästen och borgaren i Eksjö, och androm. Svarandes att ändock de goda män i Eksjö hava med deras bomärke vittnat, ville de tolv likaväl hava deras vittnesbrev med deras egna och stadens signeter förseglade, såsom och hava uppskov med saken till nästa ting och tillse om något mer kan finnas, till sanningens bättre utförelse.

Ställdes för rätten Håkan Andersson i Luntan för ett lägersmål han hade haft med sin legopiga Marit Nielsdotter, uti sin änklingsstånd, med barn rätt och icke till äkta taga ville. Så alldenstund hon var av laggift säng, därför fälltes han till 40 mark.r till treskiftes efter det 3 Capitel Gifter.B.

1628 den 30 september, tingades vid Ljunga övervarandes arrendatoren v.t Peder Larsson

Nämnden

Lasse i Torpa

Lasse i Sörby

Byrge i Clemetztorp

Anders i Skoneberga

Lasse i Höke
Jöns i Möreby
Peer i Eekeberg
Joen i Sya

Niels i Wasstorp
Joen i Fall
Jöns i Swåss
Niels i Stemma

Samma dag klagade Joen i Näsby till arrendatoren Peder Larsson i Solberga att han hade tagit en ko ifrån honom hos H. Elin Olof Trumslagares i Lunda. Här svarade han så till, att han hade lagt Cronemärke på kon för gårdens utskylder, som restade. Och sedan gick Joen till och köpte kon av före.ne H. Elin, som han själv bekände. Avsades att kvinnan skall komma till nästa ting och ”hembla” b.e Joen i Näsby samma ko, om han gitter.

Måns Larsson i Bockarp klagade att Lasse Fugel i Rottehemmet, en lagvunnen tjuv, hade för ett år sedan köpt en stut av honom, och lovade honom därför penningar 7 daler. Stal så ett Herss? i Västergötland, och gav honom därför. Så alldenstund tjuven är hängder, och målsägande fick sitt hors? igen. Därför grovs b.te Måns Larsson ivissning och dom, att taga sina betalning till fulla 7 dal.r uti illab.te Lasse Fogels hus och boning.

Item klagade Lasse Giolsson i Gylpan att b.te tjuv hade stulit ett skönt sto ifrån honom och därmed rymt till Västergötland, och icke kan finnas var det är. Gavs honom dom söka sin betalning hos tjuvens hustru.

Annol 1627 den 16 augusti [se tidigare ting] blev Per Munks dotter i Alkarp Gunilla b.d fälld till livet för ett enfällt hor som hon hade bedrivit med en gift knekt Erik Andersson i Viby b.d, som nu död är. Men nu har den konungsliga hovrätten förskont henne till livet och penningböter nämligen 40 dal.r till treskiftes, kung, målsäganden och härade.

Nils Månsson i Skonberga kärke till sin granne Anders Olsson, och ville han skulle giva honom fem stycke gäss igen för fem st. som räven hade bitit ihjäl för honom. Föregivandes att Anders hade kört dem utur sädesgårdet med sina egna gäss, och räven kom och bet dem ihjäl. Här svarades så till att efter b.te Anders körde bägges deras gäss utur sädesgårdet och lät så hämta sina hem om kvällen och de blivo behållne, och Nils icke. Därför dömdes hans gäss ogilla, och Anders fri.

Joen Nilsson i Riseberga fick dom att Öjebro roten skall betala honom en fjärdepart av hans häst, som borta blev i deras broadel uti Öjebro bro, efter det 3 Cap. Byg.Balken, nämligen 5 öre vardera.

Nils hustru i Stämman hade utfört ett ont rykte om sin man, för en knekthustru Kerstin Svendsdotter b.d, att han skulle hava henne belägrat. Var icke tillstädes. Skall komma till nästa ting.

Anno 1626 den 1 December fälldes en ung dräng och knekt under välb. Christian Frostes kompani Per Månsson i Ljunga b.d till livet för ett tidelag, som syntes han skulle hava bedrivit, för det han tillfjöd verket och så vittnat av Erik Joensson i Gottlösa. Nu haver den kongliga hovrätten genom högt betänkande således hans straff förmedlat, att han skall gå uti halsjärn ett år, och skrift taga.

Till mera visso att allt detta efter lag och laga stadgar uppå häradstingen således ransakat och avdömt är, som föresk.t står trycker jag Lars Joensson i Karszhult mitt samt härads signete här under. Actum ut Supra.

Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna
